

Obiceiuri si traditii românești

Importanta tradițiilor și obiceiurilor specifice fiecărui popor în parte nu este una întâmplătoare, ci se datorează rolului pe care acestea îl joacă în crearea identității naționale și a sentimentului de apartenență la un grup bine definit. De aceea, aspectele care tin de arta culinară, de cea vestimentară sau de ceremoniile care au loc la diverse ocazii sunt un factor de coagulare socială și de apropiere între oameni.

Aceste datini și reguli nescrise sunt marcate de repetitivitate, de elementele estetice și de respectarea tuturor pașilor necesari pentru ca obiceiul să fie îndeplinit.

1. Tradiții românești – costumele populare

Atunci când spui „tradiție”, te gândești imediat la un obicei vechi, care se desfășoară în mod repetat și care presupune urmarea anumitor procedee sau ceremonii. În România, datinile populare sunt păstrate cu sfîntenie mai ales la sat, unde joacă un rol important în derularea vieții cotidiene și a păstrării identității culturale. Acestea reprezintă un mod străvechi de a celebra momente vesele sau triste din existența umană, precum și trecerea timpului și parcurgerea etapelor ciclice ale naturii.

Tocmai această inspirație din mediul înconjurător, din viața plantelor și a animalelor, se regăsește transpusă în acțiunile, dar și în obiectele și vestimentația utilizate în îndeplinirea ritualurilor tradiționale. Costumele populare sunt una dintre cele mai grațioase reflexii ale bogăției universului și imaginărilor românești. Detaliile minuoase, materialele naturale și croielile deosebite transformă hainele tradiționale în adevărate comori culturale.

Portul popular prezintă caracteristici comune în toate regiunile din România, însă în fiecare zonă există detalii și ornamente specifice. Tradiția costumului național datează din cele mai vechi timpuri, de pe vremea dacilor și a romanilor, și face parte din obiceiurile regăsite în Peninsula Balcanică.





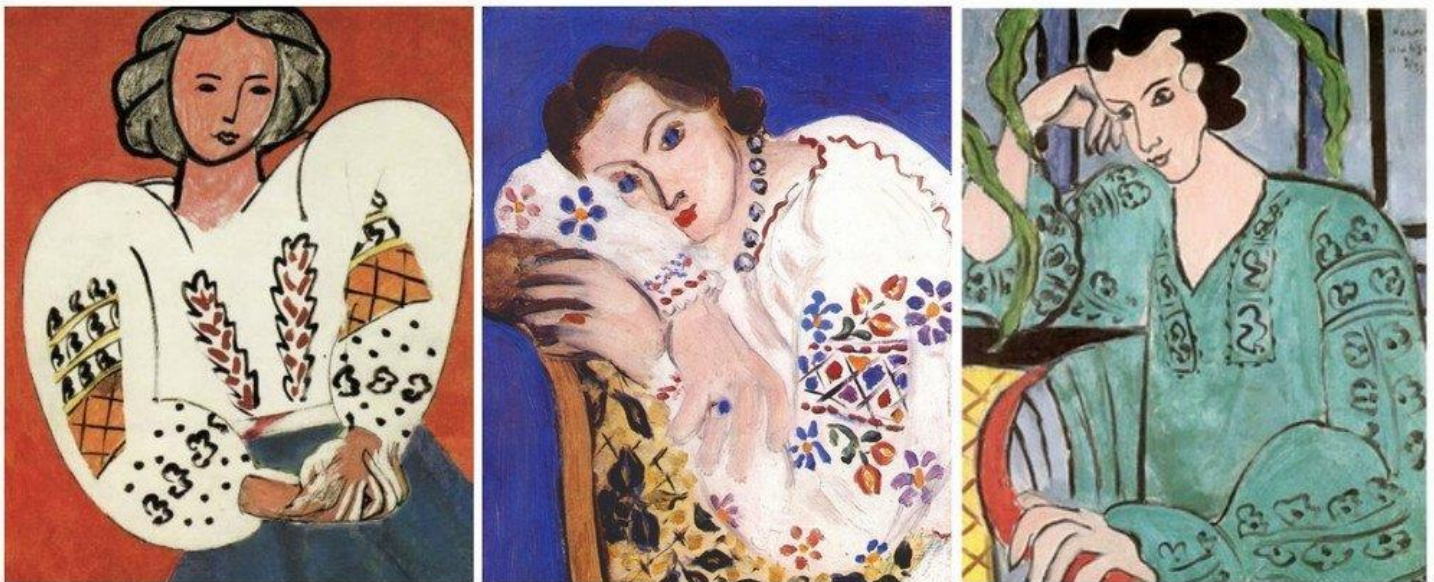


Costumul national romanesc este format din cateva elemente principale:

- camasa, denumita si ie populara, pe care o poarta atat barbatii, cat si femeile;
- pantalonii, sub denumirea de itari, pentru barbati;
- fusta, denumita fota sau catrinta, purtata de femei.

Pe langa acestea, portul popular poate include articole precum opinca, sarica, pieptarul sau caciula.

Dintre toate, se remarca in mod special ia care, de-a lungul timpului, a capatat fama internationala. Mari creatori de moda au fost inspirati de bluza nationala romaneasca si de trasaturile ei aparte: feminitatea, delicatetea si eleganta, elementele decorative fermecatoare si materialele naturale.





Incepand cu anii 1950, costumul traditional nu a mai fost purtat in zilele de lucru, ci doar in zilele de sarbatoare si la evenimente speciale. Manopera minutioasa si rezultatele estetice spectaculoase au transformat hainele populare in opere de arta, apreciate atat pe plan local, cat si in restul lumii. Realizarea manuala a unui astfel de articol poate dura si cateva saptamani.

In continuare, veti afla mai multe detalii despre traditiile romanesti cu ocazia carora se poarta costumul national.

2. Obiceiuri si traditii romanesti de sarbatori

Ca in toate celelalte culturi, sarbatorile reprezinta ocazii speciale, care au de obicei semnificatii religioase si au o importanta aparte in viata spirituala a fiecarui popor. In Romania, cele mai importante festivitati au loc de Craciun, de anul Nou si de Paste. Mai exista si numeroase sarbatori religioase care celebraza vietile sfintilor sau a Mantuitorului. Dintre ocaziile laice, cel mai asteptat este Martisorul.

2.1. Traditii romanesti cu ocazia Craciunului

In luna decembrie, au loc sarbatorile de iarna, un prilej de bucurie atat pentru adulti, cat si pentru copii. Astfel, sunt sarbatorite mai multe ocazii speciale, precum Sfantul Nicolae, Ajunul Craciunului, Ziua de Craciun, si Sfantul Stefan. Dintre acestea, Nasterea Mantuitorului este celebrata cu cel mai mare fast.

Pregatirile incep cu cateva zile inainte de 25 Decembrie, odata cu Ignatul, cand este sacrificat porcul. Atunci incepe si prepararea mancarurilor si a deserturilor traditionale. De asemenea, Craciunul este precedat de obiceiului colindatului. In Ajun, grupuri de copii, tineri sau chiar varstnici merg din casa in casa in comunitatea lor si adreseaza urari fiecarei familii, prin intermediul colindelor.





Fiecare zona din Romania are propriile ritualuri in acest sens. In Maramures, colindatorii poarta masti, primesc colaci, iar traditia se numeste „jocul mosilor”. In Bucovina, usile caselor raman deschise in seara premergatoare Craciunului, pentru ca cei care colinda sa poata indeparta duhurile rele prin urarile lor. Ei sunt imbracati in portul specific acestei perioade, cu straie populare groase, in culorile specifice Craciunului si ale zonei in care locuiesc. De obicei, culorile bluzelor, cojoacelor si vestelor sunt alb, rosu si negru.

O alta datina esentiala este impodobitul bradului. Daca, mai nou, acesta se impodobeste cu cateva saptamani inainte de Craciun, traditiile spun ca el se decoreaza cu o seara inainte. Bradul este atat un simbol specific Craciunului, cat si unul cu radacini adanci in obiceiurile romanesti. Dupa cum ai observat la multe alte ocazii traditionale, precum nunta, botezul sau inmormantarea, acesta este prezent pentru a face trecerea in noua etapa pentru toti cei implicati.

In dimineata zilei de Craciun, credinciosii merg la biserica, iar la sat, cei mai multi poarta din nou haine de sarbatoare, pentru a marca importanta acestei zile atat de speciale in cultura romaneasca. Dupa slujba, femeile se intorc acasa cu mancarea sfintita de preot si se servesc bucatele traditionale preparate cu grija.



2.2. Traditii romanesti cu ocazia Anului Nou

In cultura nationala, aceasta zi speciala marcheaza inceperea noului an civil si mai poarta numele de „Sanvasaiu” (de la Sfantul Vasile, sarbatorit pe 1 ianuarie) sau Craciunul Mic. In perioada care urmeaza acestui eveniment, exista o serie de obiceiuri prin care se sarbatoresc trecerea in noul an, innoirea timpului si a lumii, alungarea duhurilor rele si atragerea norocului si a bunastarii.

Printre aceste datini se numara Plugusorul, Capra, Ursul, Sorcova, sau Caiutii. Aceste traditii sunt marcate de momente coregrafice complexe, de purtarea costumelor populare si a mastilor pentru interpretarea unor personaje mitice si utilizarea unor obiecte care acompaniaza versurile si urarile, precum biciul sau sorcova. In plus, uratorii se folosesc de instrumente muzicale pentru a se acompania: fluiere, tobe sau altele.

La aceste datini participa indeosebi tinerii. Pentru Plugusor, baietii si barbatii sunt imbracati in costume tipice, compuse din camasi traditionale in culori variate si cu diverse motive decorative, pantaloni populari, cojoace groase din blana de oaie si caciuli specifice fiecarei zone in parte. Anumite obiceiuri, precum Capra si Ursul, presupun si adaugarea unor masti zoomorfe. Astfel de datini isi au originea in ritualuri stravechi, puse in practica in cinstea mortii si a invierii Divinitatii.

De asemenea, participantii confectioneaza papusi sub forma personajului principal al traditiei respective. Capra este realizata din lemn cioplit, hartie neagra si rosie, are ochi din boabe de fasole, urechi concepute din doua bucati de linguri, cornite si ornamente sub forma de margele. In zona Moldovei, este specific umblatul cu Ursul. Acesta este simbolizat de un tanar ce poarta blana si masca. Alaturi de el se afla restul uratorilor imbracati in haine traditionale de iarna.





In Bucovina se practica obiceiul Caiutilor, unul dintre cele mai frumoase jocuri romanesti. Ansambluri de tineri performeaza o coregrafie speciala, ce simbolizeaza vitalitatea si dinamismul varstei respective. Fiecare dansator poarta un cap de cal conceput din lemn, imbracat in panza alba si ornat cu alte elemente decorative, precum beteala si oglinzi. Modul in care se desfasoara momentul artistic aduce aminte de atacul unei cete la comanda capitanului. Ce trebuie sa mai stii este ca acest obicei se regaseste si la alte popoare care venerau calul ca pe un animal sacru, capabil sa apere caminul si comunitatea. Astfel, se dovedeste ca exista asemanari fundamentale intre natii, care trebuie valorificate.



2.3. Traditii romanesti cu ocazia Pastelui

Sarbatoarea Invierii este un alt moment al anului marcat de obiceiuri vechi si pline de insemnatate. Cel mai raspandit dintre ele este vopsirea oualor, ritual care are loc in Joia Mare. Daca in trecut acestea erau vopsite in culoarea rosie sau incondeiate, astazi se folosesc mai multe nuante. In fiecare zona exista anumite motive decorative care predomina in aceasta arta. In Bucovina, acestea sunt executate minutios si se inspira din natura: spice, soare, frunze si altele. In Muntenia si Oltenia se folosesc nuante mai simple, pe cand in Transilvania si Banat sunt caracteristice diversitatea modelelor si a culorilor. Ciocnirea oualor ofera prilej de bucurie pentru adulti si copii deopotriva.



In noaptea de Inviere, se merge la slujba, de unde se ia Lumina Sfanta. Aceasta este pastrata aprinsa cat mai mult timp in gospodarie.



In dimineata de Paste, oamenii poarta haine populare de primavara, ii cu maneca scurta, din materiale lejere si cu motive specifice sezonului. In anumite zone, exista credinta ca, de Paste, trebuie sa porti imbracaminte noua, care are un rol de purificare. De asemenea, conform

superstițiilor, este bine să bei apă dintr-un vas neutilizat înainte. Pe masa de Paște se află bucate tradiționale alese: cozonac, pâsca și mâncăruri cu miel. În mod tradițional, acestea sunt sfințite la biserică.



2.4. Tradiții românești cu ocazia Martisorului

Venirea primăverii este o sărbătoare de natură laică specifică în spațiul românesc și este așteptată cu nerăbdare de locuitorii țării, care au parte de ierni geroase în fiecare an. Sosirea noului anotimp este marcată pe 1 Martie, prin simbolul Martisorului, un mic talisman purtător de noroc. Dătinile sunt diferite în diverse regiuni ale țării: în anumite zone, bărbații oferă martisoare femeilor, iar în altele, se procedează invers. Acestea sunt purtate în piept, pe parcursul întregii luni.



Micul obiect norocos are un aspect special, deoarece este legat mereu cu un snur realizat din două fire împletite: unul alb și unul roșu, simboluri ale divinității, ale dragostei și ale purității. Localnicii din anumite regiuni consideră că cele două fire fac referire la bărbat și femeie, care conviețuiesc în strânsă legătură și armonie. Aceste două alegorii sunt des întâlnite și ca motive decorative ale iilor tradiționale.

De obicei, talismanele norocoase sunt reprezentari ale simbolurilor norocului: trifoilul cu patru foi, cosarul, ghiocelul si altele. In prezent, acestea sunt concepute intr-o varietate de optiuni.



3. Tradițiile românești de nuntă

Casatoria este considerat cel mai important eveniment din viața personală, deoarece reprezintă începutul unei noi etape, alături de persoana iubită și unirea destinelor celor două jumătăți. În tradiția românească, nunta este un prilej extraordinar de celebrare. Ceremoniile și obiceiurile diferă pe tot cuprinsul țării, însă toate acestea sunt menite să aducă noroc și fericire tinerilor care se hotărăsc să își ducă existența împreună.

Dacă în mediul urban vestimentația este una de natură contemporană, în multe zone rurale, mirii păstrează cu sfîntenie datinile și îmbracă costumele populare specifice acestui eveniment. De cele mai multe ori, acestea au ornamente impresionante, în culori vii. Rochia sau costumul miresei sunt albe, însă accesoriile decorative sunt variate și realizate manual. Ea poate purta batista la brau și sorturi din catifea. Mirele este îmbrăcat cu ie tradițională și vestă sau o altă haină mai groasă, precum cojocul sau sumanul, în funcție de anotimpul în care se desfășoară evenimentul. De asemenea, pe cap, acesta poartă o pălărie neagră ori o căciula, pe care se prinde o floare albă.



În ziua nuntii, mirele este pregătit de cavalerii de onoare și apoi se îndreaptă spre casa nasilor, iar mai departe, alaiul merge către casa miresei, care se află, de asemenea, în pregătiri. Aici se rupe turta miresei și se joacă o oră specifică. În anumite zone, este împodobit și bradul,

cu scopul de a purta noroc celor doi. El va fi dus si pastrat in casa mirilor, simbolizand vitalitatea si prospetimea tanarului cuplu. Mai departe, se merge la biserica, unde are loc ceremonia religioasa. La finalul cununiei, miri sunt intampinati pe scari de catre invitati, care arunca boabe de orez, un alt obicei aducator de noroc.



Cultura romaneasca este caracterizata prin traditii si ritualuri bogate, pline de insemnatate si care oglindesc armonia cu care locuitorii tarii traiau in raport cu natura. Respectul pentru ciclicitatea timpului, a sezonelor si redarea artistica a elementelor naturale, din domeniul botanic sau cosmic, se reflecta in modul in care arata costumele populare, dar si alte obiecte din vietile romanilor.

Profesor, Ghiurțu Anca Adriana